

РЕЦЕНЗИЯ

относно: провеждане на конкурс за академичната длъжност “Доцент” в Стопанския факултет на СУ Св. Климент Охридски по професионално направление 3.8 Икономика (Статистика, иконометрия и икономическо моделиране – на български и английски език)

от **от проф. д-р Стефан Христов Петранов**, гост-преподавател в Катедра Икономика на СУ “Св. Климент Охридски”, член на Научното жури за конкурса

1. ИНФОРМАЦИЯ ЗА КОНКУРСА

Конкурсът е обявен за нуждите на катедра Статистика и иконометрия в Стопанския факултет на СУ и е публикуван в ДВ, бр. 30 от 15.04.2022 г. Участвам в състава на научното жури за конкурса съгласно Заповед РД 38-277/06.06.2022 г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски”.

2. КРАТКА ИНФОРМАЦИЯ ЗА КАНДИДАТИТЕ В КОНКУРСА

В конкурса участва един кандидат - д-р Андрей Андреев Василев. За конкурса той е представил комплект от материали, включващ следните документи:

1. Автобиография;
2. Диплома за висше образование;
3. Диплома за образователна и научна степен ‘доктор’;
4. Справка за учебна натовареност;
5. Удостоверение за трудов стаж
6. Списък на всички научни публикации;
7. Списък на научните публикации, представени за участие в конкурса;
8. Резюмета на рецензираните публикации;
9. Справка за оригиналните научни приноси
10. Справка за приносния характер на трудовете;
11. Справка за цитирания;
12. Справка за допълнителни показатели по чл. 112, ал. 2 от Правилника на СУ;
13. Медицинско свидетелство;
14. Свидетелство за съдимост;

15. Копия на представените за участие в конкурса научни трудове;
16. Копие от обява за конкурса в Държавен вестник;
17. Справка за изпълнение на количествените критерии за заемане на академична длъжност “Доцент” в Стопанския факултет на СУ “Св. Климент Охридски”.

От представените документи се вижда, че кандидатът има висше образование от Университета за национално и световно стопанство със специалност Международни икономически отношения и магистърска степен по приложна математика от СУ „Св. Климент Охридски“ с магистърска теза на тема "Непараметрично бейсово оценяване на спектралната плътност на стационарни случайни процеси". Той има и докторска степен по Математическо моделиране и приложна математика от СУ „Св. Климент Охридски“ с тема на дисертацията "Математически модели на икономически явления в пространството".

Кариерното развитие на д-р Василев е свързано с различни професионални длъжности и преминава през Агенцията за икономически анализи и прогнози, Райфайзен Банк, Българската народна банка, Дил Венчърс ООД, като на всички позиции, които е заемал отговорностите му са били свързани с научни или научно-приложни изследвания. Понастоящем той е ръководител на звено „Изследвания и развитие“ в Дил Аналитикс ООД и хоноруван преподавател в СУ „Св. Климент Охридски“.

3. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ИЗИСКВАНИЯТА ЗА ЗАЕМАНЕ НА АКАДЕМИЧНАТА ДЛЪЖНОСТ

От представената документация за конкурса се вижда, че кандидатът има образователната и научна степен „доктор“ и е бил хоноруван преподавател повече от две години в Софийския Университет. Освен това, той е представил монографичен труд – „Стратегически модели на търговия в условия на протекционизъм“. Не са ми известни данни за наличие на плагиатство в неговите трудове.

Въз основа на представените публикации и на другите документи, представени за конкурса, както и според актуалните наукометрични индикатори, д-р Василев има 727 точки и по този начин той изпълнява минималните национални изисквания за заемане на длъжността „доцент“ в област 3 – Социални, стопански и правни науки, според чл. 2б от Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ).

Горните факти потвърждават, че кандидатът отговаря на изискванията на чл. 105 ал. 1 т. 1-5 от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“ (ПУРПНСЗАД).

4. ОЦЕНКА НА УЧЕБНО-ПРЕПОДАВАТЕЛСКАТА ДЕЙНОСТ

Понастоящем д-р Андрей Василев е хоноруван преподавател в СУ „Св. Климент Охридски“ от 2003 година насам, където е лектор по учебните дисциплини "Иконометрия", "Макроикономика I", "Макроикономика II" (Факултет по математика и информатика) и "Статистически и математически методи", "Приложно икономическо моделиране с Python", "Приложна иконометрия II", "Макроикономическо моделиране" и "Микроикономическо моделиране" (Стопански факултет).

Освен това, д-р Василев представя за конкурса и набор от различни учебни материали. В списъка с публикации са включени учебникът „Увод в макроикономиката“ (Университетско издателство „Св. Климент Охридски“) и софтуерен инструмент за интерактивно обучение „Модел на малка отворена икономика в условия на паричен съвет“ (Издателски комплекс-УНСС). И двете публикации са в съавторство. Също така, справка за допълнителни показатели по чл. 112, ал. 2 показва, че д-р Василев е разработил самостоятелно два сайта с учебни материали и шест хранилища с учебни материали по дисциплините, които преподава. Считам, че това е добра практика и е много полезно за студентите.

Горните факти представят д-р Андрей Василев като утвърден преподавател в областта на икономическите науки, с натрупан достатъчен опит, като във фундаменталните, така и в специализираните икономически дисциплини. Преподавателският му опит и учебните материали напълно кореспондират с профила на конкурса.

5. ХАРАКТЕРИСТИКА НА ПРЕДСТАВЕНИТЕ НАУЧНИ ТРУДОВЕ

Кандидатът е представил пълен списък на публикациите си, както и списък на публикациите, представени за рецензиране в настоящия конкурс. Вторият списък включва 34 публикации и обхваща:

- Монографии - 2;
- Статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация – 7;
- Статии и доклади, публикувани в нереперирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове – 11;
- Студии, публикувани в нереперирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове – 13;
- Университетски учебник – 1

Броят и общият обем на представените за рецензиране научни трудове е значителен, но по-важното е тяхното качество. Заслужава да се отбележи, че представените трудове са публикувани в различни и авторитетни български и международни издания. Осем от публикациите са на български език, а двадесет и шест са на английски език, което говори за това, че трудовете на кандидата се оценяват от широк кръг специалисти в различни институции, в страната и в чужбина. Тематиката на

представената научна продукция отговаря напълно на профила на конкурса.

Като цяло, използваната методология в публикуваните трудове на д-р Василев е адекватна и отговаря на най-високите научни стандарти. В публикациите си авторът демонстрира отлично владение на статистически и иконометричен апарат, чрез който аргументирано обосновава тезите си.

Публикациите на д-р Василев покриват широко поле в икономическата наука – в тях се третира както теоретична, така и приложна проблематика и от гледна точка на обекта на изследване те могат да бъдат групирани в четири направления.

Първото направление е изследване на международната търговия. Тук попадат публикации – 2, 4, 20, 22, 2¹. Тук попада и основният монографичен труд на автора – „Стратегически модели на търговия в условия на протекционизъм“. В тази група трудове д-р Василев изследва търговските взаимоотношения на базата на оригинални негови модели с различна степен на сложност и съответен математически апарат. Разгледани са модели на търговия между две страни и между повече от две страни, модели с детерминистичен характер и със стохастични елементи, както и с различни варианти за описание на страната на предлагането. Фокусът на анализите в това направление са възможностите за равновесие на системата, както и формирането на динамиката на цените при разглежданите условия.

Основният монографичен труд от своя страна представя преглед на свързаната с това направление научна литература, който позволява ясно да се открият сходствата и различията на авторските изследвания със съществуващи разработки. Той систематизира и обобщава изследванията в публикуваните от автора статии, но и добавя нови резултати в това

¹ Номерацията е според представения за конкурса списък на публикациите.

направление, като изгражда унифицирана рамка за анализ на защитата на потребителите.

Второто направление в трудовете на д-р Василев е макроикономическия анализ - към тази група се причисляват публикации с номера 1, 9, 12, 14, 17, 19, 21, 24, 29, 31, 32. В тези публикации е изследван широк кръг от проблеми за българската икономика, както и за икономиката на Европейския съюз. Въз основа на апарата на моделите на малки отворени икономики, авторът е анализирал функционирането на икономика с паричен съвет, която е част от валутен съюз. Също така, той е предложил подход за въвеждане на Паричен съвет в постановката на динамичен стохастичен модел на общо равновесие, което представлява принципен интерес от гледна точка на спецификата на българската икономика. Чрез този апарат са изследвани и реакциите на икономическата система в резултат на различни възможни шокове.

В други публикации д-р Василев е изследвал въпроси на валутния курс, инфлацията, безработицата и обема на производството в България. Разработен е базисен динамичен модел за определяне на равновесната траектория на номиналния валутен курс за зададен времеви хоризонт и са изведени следствия за развитието на конкурентоспособността на българската икономика с оглед достигане на равновесие. Използвайки модел с представяне във фазово пространство, оценен с бейсови методи с тримесечни данни от 1999 до 2015 г., са изследвани цикличното развитие на безработицата и производството и са идентифицират основните фактори за инфлацията през цитирания период.

Също в тази група публикации се разглеждат и въпроси, свързани с оценка на въздействието на макроикономическо ниво от въвеждането на различни мерки, целящи да отстранят пропуски и бариери пред ефикасното функциониране на икономиката на ЕС в различни аспекти. Анализирана е алтернативната цена, която възниква като следствие от

липсата на общи, съгласувани мерки на политиката на европейско ниво по в областите на изкуствения интелект и цифровата трансформация.

Третото направление в изследванията на д-р Василев е пазарът на труда, където попадат публикациите с номера 15, 16, 25, 26, 27, 34. В тях се обсъждат основните предизвикателства пред пазара на труда в България в средносрочен и дългосрочен план и се анализират възможни решения за преодоляване на налагащите се в последно време негативни тенденции. Обект на изследване са факторите, влияещи върху търсенето и предлагането на труд, съществуващите и очакваните дисбаланси на пазара на труда в образователен и регионален аспект, както и по икономически дейности. Разглеждат се също характеристиките и динамиката на работната заплата по икономически сектори, образователни степени и професии. Търсени са обяснения за решенията на индивидите за участие или съответно неучастие в работната сила.

Последното, *четвърто направление* на изследователска работа е в областта на пространствената икономика. Тук попадат публикации с номера 5, 6, 7, 8, 10. Публикациите в това направление изследват различни варианти на модел, в който решенията на даден икономически субект за потребление и спестявания са допълнени и с възможността за преместване в пространството, с отчитане на промяна на дохода и съответни транзакционни разходи. По този начин дихотомният модел за взимане на решения по отношение на потреблението се обогатява и става по адекватен за условията на отворени трудови пазари. Предложено е систематично изложение на постановката на задачата за оптимално поведение, анализирано е съществуването на решение, изведени са необходимите условия за оптималност и техните свойства.

6. ОЦЕНКА НА ОСНОВНИТЕ НАУЧНИ И НАУЧНО-ПРИЛОЖНИ ПРИНОСИ

В публикациите на д-р Василев има редица научно-теоретични и научно-приложни приноси. Те могат да бъдат идентифицирани във всички направления на неговите изследвания, разгледани в предходния раздел. Но преди всичко, трябва да се отбележи, че за много от изследваните икономически процеси, д-р Василев използва формален аналитичен апарат, който е или оригинален или е авторско доразвитие на съществуващ апарат. Такъв подход не е често срещан в българската икономическа литература и следва да бъде отбелязан. Той показва компетентност, капацитет за научни изследвания и творческа нагласа. От тази гледна точка, като научно-теоретични приноси бих подчертал следните:

- Разработените модели за малка отворена икономика, действаща в условията на Паричен съвет, с отчитане на спецификите на българската икономика;
- Теоретико-игровите модели на международната търговия;
- Моделите, отчитащи разположението на икономическите агенти в пространството и формулировката им като задача на оптималното управление в непрекъснато време;
- Доказването на съществуването на решения на оптимизационната задача в моделите от пространствената икономика;
- Извеждането на алгоритмичните правила, базирани на функцията на Лагранж и доказването на достатъчно условие за оптималност за случая на динамични оптимизационни задачи в дискретно време с явни управления.

От научно-приложните приноси бих отличил следните:

- Анализите на потенциалната реакция на икономическата система в България на различни външни шокове;
- Оценките за стойността на равновесен номинален валутен курс за България на базата на предположения за балансирана сметка на платежния баланс и ценова конвергенция с референтната икономика;

- Изследванията на поредица от важни въпроси, свързани с пазара на труд – тенденции, дисбаланси между търсене и предлагане, фактори за участие в работната сила, оценка на ефектите от активни политики на трудовия пазар.
- Разработването на технически инструментариум, приложим за икономически анализ.

Трябва да се отчетат и учебно-методическите приноси в учебните публикации на д-р Василев и преди всичко разработените сайтове и хранилища с учебни материали. Предвид естеството на конкурса, те също следва да бъдат отбелязани.

7. ОСНОВНИ КРИТИЧНИ БЕЛЕЖКИ И ПРЕПОРЪКИ

Нямам съществени критични бележки към представените материали или по-общо към кандидатурата на д-р Василев. Позволявам си само да му препоръчам да продължи и за в бъдеще да съчетава академичната и научната си дейност с практическа дейност, както е успявал до сега. Това съчетаване е ценно и ще бъде полезно за неговите бъдещи студенти.

8. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Научно-преподавателската дейност на кандидата д-р Андрей Василев и неговите публикации го характеризират като изграден учен-икономист със солиден преподавателски и научен опит. Той съчетава подчертани академични качества с опита от работата си в Агенцията за икономически анализи и прогнози, Българската народна банка и по различни консултантски проекти. Д-р Василев познава развитието на икономическите процеси в страната, умело анализира тези процеси с подходящ аналитичен апарат и съумява да генерира идеи и предложения за намирането на решения за актуални икономически проблеми.

Участието на кандидата в образователния процес е на високо научно равнище. Преподаваните от него до сега курсове са в съответствие със

съвременните изисквания, отразяват актуалното съдържание на преподаваната материя и напълно кореспондират с профила на конкурса.

На базата на изтъкнатите по-горе аргументи, като обобщение, считам че преподавателският опит на д-р Василев, както и научните приноси, съдържащи се в неговите публикации, отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. Представените материали за конкурса напълно съответстват на специфичните изисквания на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски”. Всичко това ми дава основание да изразя моята *положителна оценка* за неговата кандидатура и препоръчвам на членовете на Научното жури да предложат на Факултетния съвет на Стопанския факултет на СУ “Св. Климент Охридски” да избере д-р Андрей Андреев Василев за заемането на академичната длъжност „доцент”.

18.08.2022, София

Подпис:

(проф. д-р С. Петранов)